

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

George Bush na uradnem obisku v Poljski — Javno branil Solidarnost — Boljši odnosi med Združenimi državami in Poljsko

VARŠAVA, Polj. — Te teden se je mudil na uradnem obisku v Poljski podpredsednik George Bush. Srečal se je s poljskim predsednikom Wojciechom Jaruzelskijem in nato potrdil, da se bodo odnosi med ZDA in Poljsko izboljšali. Reaganova vlada je vse od Jaruzelskijevega državnega udara decembra 1981, ko je bilo prepovedano delavsko gibanje Solidarnost, zelo nenaklonjena, kar je Poljski škodovalo predvsem na gospodarski ravni. V zadnjem letu pa so se odnosi dokaj izboljšali. Tako bosta državi prvič v zadnjih letih izmenjali veleposlanika.

Vendar je Bush tudi javno branil gibanje Solidarnost tako v 5-minutnem govoru, prenašanem neposredno po poljski televiziji in radiu, kot z osebnim srečanjem z Lechom Waleso, voditeljem Solidarnosti. Bush je celo povabil Waleso, naj se pelje z Bushom v podpredsedniški limuzini, kar je tako jezilo poljske oblasti, da so snele poljsko zastavo od limuzine. Bush je obiskal grob od tajne policije ubitega duhovnika Jerzyja Popieluszkega, kar poljskemu režimu tudi ni bilo nič všeč.

Bushov obisk je bil tudi političnega značaja. V njegovem spremstvu je bila namreč filmska ekipa, ki ga je snemala ob srečanju z Walesom in ob drugih prilikah, ekipa pa je plačana od Bushovega predsedniškega kampanjskega odbora. Posnetki bodo predvajani tekom predsedniške kampanje in sicer s posebnim poudarkom na vzhodnoevropske etnične skupnosti v ZDA.

Zopet našli mine v Perzijskem zalivu — Iranci gotovo odgovorni — V Iranu usmrtili bivšega vplivnega funkcionarja

MANAMA, Bahrejn — Ameriške bojne ladje v Perzijskem zalivu svetujejo tankerjem in tovornim ladjam, naj se izognejo eni glavnih plovni poti v bližini države Dubaj, ker so bile v omenjenih vodah odkrite mine. Dvoma ni, da so mine polagali Iranci, po vsej verjetnosti iz manjšega mornariškega oporišča, ki ga imajo Iranci na otoku Abu Musa, kakih 15 milj proč od kraja, kjer so mine. V naslednjih dneh bodo mine uničene. To je prvič, da so se mine pojavile v tem delu Zaliva.

Iz Teherana poročajo, da je bil usmrčen zaradi veleizdaje, umorov in ugrabitev Mehdi Hašemi, zet Husseina Alija Montazerija. Montazeri je bil izbran od ajatole Homeinija za njegovega naslednika, Hašemi pa je bil znan kot skrajni radikalec tudi po iranskem merilu. Opazovalci iranskih razmer menijo, da je bil Hašemi usmrčen predvsem zato, ker je bil tisti, ki je igral eno najbolj ključnih vlog, da je postala tajna ameriška prodaja orožja Iranu javno znana. S tem se je Hašemi zameril drugim visokim iranskim voditeljem in je moral plačati s svojim življenjem.

ZDA so izročile iranske mornarje, ujete po ameriškem napadu na iransko ladjo, Iranu. Po nekaterih vestih niso hoteli nekateri od mornarjev nazaj v Iran, a so bili prisiljeni, da se vrnejo. State Department zanika te vesti, vendar vse kaže, da je nekaj resnice v trditvah. Nekateri kongresniki zahtevajo preiskavo, ki naj bi ugotovila, ali so ZDA to res storile. Po sicer nepotrjenih vestih, ZDA niso hotele komplikacij, ki bi lahko bile nastale, ako bi ne bili vsi mornarji vrnjeni domov. Iranske oblasti so mornarje sicer z vsemi uradnimi slovesnostmi sprejeli, vendar

poročila v zahodnih sredstvih obveščanja, da so nekateri od mornarjev povedali ameriškim zasliševalcem marsikaj zanimivega o iranskem polaganju min, bodo lahko imela usodne posledice za te mornarje.

Vsi znaki kažejo, da imajo nasprotniki potrditve Roberta Borka za člana Vrhovnega sodišča prednost — Reagan se bo angažiral

WASHINGTON, D.C. — Politični analitiki, ki sledijo razpravi v zveznem senatu o potrditvi Roberta H. Borka za člana Vrhovnega sodišča ZDA, sedaj menijo, da imajo Borkovi nasprotniki prednost. Med vzroki za to omenjajo intenzivno kampanjo zoper Borka, ki ga vodijo različne liberalne organizacije, veliko odgovornost pa baje nosi Bork sam, ki se ni posebej izkazal v svojem osebnem in po ZDA televiziranem pričevanju pred senatnim odborom za pravosodje. Ta vtis potrjujejo najnovejša povpraševanja javnega mnenja.

V Beli hiši so v skrbeh, da bo Bork na senatnem glasovanju zavržen. Radi tega bo predsednik Reagan sam začel telefonirati še neodločene senatorje in jih osebno prosil, naj glasujejo za Borka. Ako bi Bork res propadel, menijo nekateri, je predsednik Reagan pripravljen imenovati sen. Orrina Hatcha, sicer Borkovega najvnetejšega zagovornika na senatnem pravosodnem odboru. Hatch je pa še konservativnejši kot je Bork.

— **Kratke vesti** —

Denver, Colo. — Včeraj je demokratska kongresnica, 47-letna Patricia Schroeder, izjavila, da ne bo postala predsedniški kandidat. Schroederjeva je v zadnjih mesecih iskala podporo za tako kampanjo, predvsem denarno podporo, a je ni dovolj dobila. Priznala je tudi, da je prepozno začela s svojimi prizadevanji. Politični analitiki ne izključujejo možnosti, da bi bila Schroederjeva, ki predstavlja okrožje v Denverju, možna podpredsedniška kandidatka.

Moskva, ZSSR — Sovjetski predstavniki pravijo, da se bo Mihail S. Gorbačov kmalu pojavil v javnosti. Sovjetski voditelj se namreč ni pokazal v javnosti vse od 7. avgusta, kar je neobičajno dolga doba. Nekateri nepotrjeni viri so trdili, da je bil Gorbačov bolan oz. da je bil žrtev neuspelega atentata, drugi spet, da je bil v skrbeh zaradi bolezni njegove žene. Spet tretji pa vedo povedati, brez vsake potrditve, da je Gorbačov diabetik in so ga radi te bolezni zdravili.

Washington, D.C. — Senzacija v tem mestu je sicer še neobjavljena knjiga znanega novinarja Roberta Woodwarda. V knjigi trdi Woodward, da je imel več intervjujev s sedaj pokojnim direktorjem CIA Williamom Caseyjem in da je Casey pred smrtjo Woodwardu osebno potrdil, da je vedel za uporabo denarja iz prodaje orožja Iranu za financiranje kontrašev. Woodward tudi poroča o raznih drugih Caseyjevih aktivnostih, med drugimi o Caseyjevi vlogi v neuspelem atentatu na nekega libanonskega muslimanskega skrajneža, v katerem pa je bilo ubitih 80 ljudi.

Medellin, Kol. — Zemeljski plaz je v tem kolumbijskem mestu terjal najmanj 183 človeških žrtev. Med mrtvimi je najmanj 43 otrok. Plaz se je odtrgal po večdnevnom močnem deževanju, v nekaterih krajih je blato globoko več kot 35 čevljev.

La Junta, Colo. — Včeraj je strmoglavil bombnik B-1B, najsodobnejši v ameriškem arzenalu.

Iz Clevelanda in okolice

Prodaja krofov —

To soboto ima Oltarno društvo pri Sv. Vidu prodajo krofov ob običajnem času v običajnem prostoru. Pridite!

Skupno sv. obhajilo —

Oltarno društvo sv. Vida bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo, 4. okt., pri osmi sv. maši. Ob 1.30 pop. bo sestanek v društveni sobi.

Oltarno društvo Marije Vnebovzete tudi ima skupno sv. obhajilo to nedeljo pri osmi sv. maši, ob 1.30 uro molitve, nato pa sestanek v stari cerkvi.

Tržaški oktet pride —

V nedeljo, 11. oktobra, bo koncert Tržaškega okteta, ki gostuje iz Trsta. Koncert se bo pričel ob 5.30 pop. v veliki dvorani Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Vstopnice so po \$5 in jih lahko dobite, ako pokličete enega od sledečih:

Janez Sršen	tel. 946-9607
Rudi Knez	481-3155
Frank Cendol	256-8872
Hermina Bonutti	831-1954

Vstopnice bodo na voljo tudi pri vhodu na dan koncerta.

Kosilo lepo uspelo —

Letno kosilo Oltarnega društva pri Sv. Vidu preteklo nedeljo je zelo lepo uspelo in se članice iskreno zahvaljujejo vsem, ki so kakor koli pomagali, in seveda vsem, ki so se kosila udeležili. Dobitke so prejeli: 1. — Miha Sršen, Carl Ave.; 2. — Anna Knaus, E. 60 St.; 3. — Ann Perko, Bedford, O.; 4. — Josephine Fatur, S. Euclid, O.

Novi grobovi

Mildred M. Stih

V nedeljo, 27. septembra, je umrla Mildred M. Stih, rojena Kmet, žena Johna, mati Johna, Normana in Jamesa, 6-krat stara mati, sestra Antoinette Bukovnik, Berthe Snyder ter že pok. Vitusa, Antona, Josepha, Rose Rogelj, Frances Svete, Mary Prijatelj, Lene Turk in Gertrude Stih. Pogreb bo v četrtek, 1. oktobra, iz Brickmanovega zavoda na 21900 Euclid Ave. v cerkev sv. Felicite dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo nocoj od 7. do 9. ter jutri, v sredo, pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Anna M. Struna

V petek, 25. septembra, je umrla Anna M. Struna, rojena Skul, žena Edwarda st., mati Edwarda ml. in Jamesa (Mo.), 4-krat stara mati, sestra Albine Schneider (pok.), Josephine D'Amico in Mary Plut. Pogreb je bil iz Brickmanovega zavoda včeraj, v ponedeljek, s sv. mašo v cerkvi sv. Kristine. K večnemu počitku je bila položena na pokopališču Vernih duš.

Koline to soboto —

Klub slov. upokojencev Slovenske pristave vas vabi to soboto na SP na klubovo prvo prireditev, na koline, in sicer to soboto, 3. okt. Serviranje krvavic in drugih kuhinjskih dobrot bo od 5. ure dalje.

Lepo priznanje —

Glasbeni kritik *Cleveland Plain Dealerja* Robert Finn je preteklo nedeljo objavil dolg in zelo pohvalen članek o rojaku Franku Slejkotu ml., ki je eden od treh ustanovnih članov Cleveland Philharmonic Orchestra, kateri praznuje letos svojo 50-letnico. G. Slejko, o katerem smo že pisali v našem listu, je odličen violonist. Med drugim omenja Finn, da je bil Slejko učenec Johna Ivanuscha, ki je igral veliko vlogo v zgodnji glasbeni zgodovini slovenske naselbine v Clevelandu. Ako še imate ta izvod *Plain Dealerja* in članek niste videli, preberite ga. G. Slejkotu pa ob krasnem priznanju čestitamo!

»Alumni Club« pri Sv. Vidu —

Najnovejša organizacija pri župniji sv. Vida je »Alumni Club«, ki združuje bivše učence svetovidske šole. Takih bivših učencev in učenek je gotovo nekaj tisoč, tako bi lahko klub postal kmalu zelo močan. Naslednji sestanek bo ta četrtek ob 7h zvečer v družabni sobi avditorija. Bivši študentje so vabljeni, da na ta sestanek pridejo.

Danes se začne kampanja —

Župan George V. Voinovich bo danes uradno pričel svojo kandidaturo za zvezni senat. Pojavil se bo v štirih velikih mestih Ohia tekom dneva in iskal podporo. Prva preizkušnja za Voinovich bodo primarne volitve, v katerih bo imel močnega tekmeca v republikanskega kongresnika Roberta McEwena. Šele po zmagi na teh volitvah bo mogel (ako zmaga) Voinovich kljubovati sen. Howardu Metzenbaumu.

Družabni večer —

Tabor DSPB v Clevelandu, prireja svoj jesenski družabni večer v soboto, 17. oktobra, v Slovenskem domu na Holmes Ave. Vstopnice lahko rezervirate, ako pokličete Filipa Oreha (tel. 943-4681) ali pa Milana Zajca (851-4961) in sicer ob večernih urah.

VREME

Spremenljivo oblačno in vetrovno danes, z verjetnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 73° F. Tudi jutri bo nestalno vreme s prihodom hladne fronte. Najvišja temperatura okoli 62° F. V četrtek spremenljivo oblačno z najvišjo temperaturo okoli 61° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor

Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

AMERICAN HOME SLOVENIAN OF THE YEAR 1987 - PAUL KOSIR

NAROCNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Kanada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 72 Tuesday, September 29, 1987

O razmerah v današnji Sloveniji
III.

Tisti, ki se zanimamo za usodo slovenskega naroda v njegovi matični domovini, v Sloveniji, pripadamo različnim gledanjem oziroma se precej razlikujemo. Nekateri zagovarjamo demokratsko, drugi republikansko stranko (mislim na nas v ZDA seveda), spet tretji pa smo glede strankine pripadnosti neodvisni. Nekateri se imamo za liberalce, drugi za konservativce. Nekateri smo versko aktivni, drugi nismo. K temu zmesu je treba dodati generacijske razlike. Nekateri smo starejši, drugi mlajši, nekateri predstavljamo prvi, drugi pa drugi ali poznejši rod slovensko-ameriške skupnosti. Nekateri poznamo Slovenijo od blizu po večkratnih obiskih, med katerimi smo prebivali večino časa med svojimi sorodniki in ne v mestnih hotelih ali na skrbno organiziranih »turah«, drugi pa smo odvisni le od slednjega poznavanja domovine staršev oz. prednikov. Nekateri, ki se za slovensko problematiko živo zanimajo, iz enega, drugega ali več razlogov Slovenije še niti videli niso. To stanje je znano — vsaj pasivno — vsem nam. Vendar se mi zdi, da na to bistveno značilnost naše širše skupnosti preradi pozabljamo. Vendar jo je treba za uspešno delovanje vedno upoštevati in torej ne pričakovati, da bomo vsi peli vedno eno in isto pesem. S tem v zvezi posebnim poudarkom na tisti del naše skupnosti, ki se poteguje za in zagovarja politično demokratično Slovenijo, ni po mojem pričakovati, da bomo vsi, ki se smatramo za aktivne protikomuniste, vodeni iz ene ali druge politične »centrale«. Vtis imam, da so elementi v organizirani protikomunistični politični emigraciji, ki ravno to enotnost želijo in celo zahtevajo, in so tiste, ki niso pripravljeni imeti svojega protikomunističnega gledanja in delovanja tako pogojenega ali kontroliranega, voljni proglasiti ali vsaj smatrati kot nasprotnike ali v skrajnih primerih za režimske hlapce. Če hočeš biti protikomunist, pravi v bolj odkriti ali prikriti obliki, moraš biti protikomunist po mojem vzorcu, ne po vašem, kajti jaz oz. mi lastujemo resnico o protikomunizmu. Kot človek, ki seveda ni poznal razmer v medvojni Sloveniji, se tako gledanje v ideološkem bistvu zdi precej podobno gledanju tistih, ki so ustanovili tkim. »osvobodilno fronto« in potem izobčili in v njih primeru tudi skušali fizično uničiti vsakega, ki ni hotel biti tej »fronti« stoodstotno podrejen.

Mnogi protikomunisti v naši in drugih izven Slovenije skupnostih imajo tudi bolj ali manj izdelane politične programe, ki jih želijo videti uresničene v demokratizirani Sloveniji. To ni nič narobe, čeprav bi sam trdil, da bo to stvar slovenskega ljudstva, živečega v demokratično urejeni Sloveniji. Prepričan sem, da je osnovni naš cilj glede Slovenije, da dobi demokratično ureditev. To pomeni, da dobi politični sistem, ki dovoli svobodne volitve, na katerih lahko s svojimi programi tekmujejo različne stranke, da nastane torej demokratična, pluralistična in od zunanje kontrole neodvisna Slovenija, naj bo ta po želji Slovencev samih ali v obliki suverene države ali polnopravna, prostovoljna članica nekakšne večnarodne skupnosti. Pisal sem že ponovno, da brez tega ni nič. In pisal sem tudi, da je to cilj, ki bi lahko združil slovenske rojake in roja-

IZ NEWYORŠKE PROSVETE

V nedeljo, 20. septembra, smo stopili v novo sezono farne prosvete.

Priprava sporeda prve ure je vedno združena s težavami. Težko je najti osebe, ki bodo nastopile, težko se tisti, ki so še v svojih poletnih domovih, odpravijo na dolgo pot v mesto. Kljub temu je bila udeležba proti pričakovanju odlična in nastopajoči niso razočarali udeležencev.

Ker je v nedeljo minilo ravno 200 let in 3 dni, odkar je v veljavi ameriška ustava, najstarejša ustava na svetu, smo uro posvetili temu zgodovinskemu dogodku in posredno Ameriki.

Spored je začela nadarjena Vanesa Solar. Na klavirju je igrala krajšo skladbo »Ballad«.

Nato so nastopili naši najmlajši: 3 Zupani, dva brata in sestra, 3 Vodlanove sestre in 2 Burgerja. Naučil jih je in na klavirju spremljal naš delavni Nejče Zupan. Bili so odlični! Prosvetarji so uživali! Peli so ameriški pesmi »America the Beautiful« in »My Country...« in to v angleščini. Nejče res ve, kako jih naučiti to, kar on hoče — slovensko, angleško, petje, deklamacijo! Njihov nastop je žel največje odobravanje.

Nato smo slišali, kakšno je bilo stanje v Ameriki po uspešno končani osvobodilni vojni. Vsaka država je vlekla na svojo stran, na odloke skupnega kongresa se niso ozirale. Ko je Massachusetts prosil kongres za pomoč proti upornikom, se je od 13 držav samo ena odzvala pozivu kongresa. G. Washington in drugi pametni politiki so videli, da pelje tako stanje samo v pogubo. Po Washingtonovem nasvetu je država Virginia sklicala kongres v Philadelphijo. Ta je zasedal od 13. maja do 17. septembra 1787 in končno po dolgih debatah in kompromisih se zedinil in sprejel ustavo, ki še vedno velja. Zaradi odpora južnih držav »Zakona o pravicah« (Bill of Rights) niso mogli sprejeti. Prvih 10 členov

je bilo sprejetih šele l. 1791.

Z njej lastno nežnostjo in predanostjo je Marinka Zupančič zapela pesem »Amazing Grace«.

Marija in Nejče Zupan sta nato citirala mnenja o ustavi svetovno znanih osebnosti. Tako je na primer angleški ministerski predsednik William Gladstone takole ocenil ustavo in z njo zvezano deklaracijo: »Kakor se meni zdi, je ameriška ustava najbolj čudovito delo, ki sta ga ustvarili človeška volja in razum.« Ben Franklin, najstarejši podpisnik ustave, pa jo je takole ocenil: »Podpisal bom, ker ne pričakujem nič boljšega in ker se mi zdi, da je najboljša.«

V odmoru smo pozdravili v svoji sredi g. Pavla Juhanta, kaplana iz Šmartna pri Kranju, gospo Milko Pezdirc iz Argentine, in podpisali karto za bolno Kristino Zajc, ugledno delavko naše fare.

Gospa Zorka Rolih se je pa zahvalila osebno vsem, ki so organizirali potovanje v Cleveland na deseto obletnico »Fan-tov na vasi«.

Drugi del je začela Elizabeta Solar. Na klavirju je igrala skladbo »Musette«. Gre po stopinjah svoje starejše sestre Vanese. Vsak čas je boljša.

Delakovi deklici sta nato recitirali pesmi »Pogovor na cesti« in »Šola kliče«. Obe govorita slovensko brez naglasa, jasno, glasno in s korajžjo.

Simon Kregar je govoril o predsednikih.

Samo nekaj primerov: Od 40 predsednikov je bilo 27 advokatov, eden filmski igralec, sedem jih je umrlo za časa vladanja, od teh so bili 4 ustreljeni. Najvišji je bil Lincoln, najmanjši pa Andrew Johnson. Razen J. Buchanana so bili vsi poročeni, 5 pa jih ni imelo otrok. Največ otrok je imel Z. Taylor (15), najmanj pa H. Truman (1).

Najtežji je bil W. Taft. Ob prevzemu oblasti je tehtal 332 funtov. Ta je bil tudi edini, ki je imel v garaži Bele hiše kravo.

kinje po svetu, ki verujejo v demokratične principe. In to pomeni praktično vse rojake in rojakinje. Kot sem trdil v svojem predavanju na Dragi pred tedni o naših »naprednih« ameriških rojaki, tudi ti v bistvu zagovarjajo demokratična načela in ne komunizma. Če bi bili mi poklicni in bolj nepoklicni protikomunisti zmožni najti pot do vsaj nekaterih teh Slovencev, ne pa nanje gledati, kot da so za vedno izgubljene butalce in režimske podrepanke, bi imeli veliko več uspeha. In to posebej danes, ko tudi mnogim naprednim postaja znan pritisk na Slovenijo in slovenski narod sam, ki izhaja iz juga Jugoslavije.

Zbrati bi se morali vsi, ki zagovarjamo demokratično Slovenijo, naj imamo poleg tega splošnega cilja drugačna gledanja in programe oz. ideološke usmeritve. Takoj, ko začnemo naštevati predpogoje na političnem, ekonomskem, socialnem ali verskem področju, nastanejo težave, kajti vsako tako naštevaje jezi tega ali onega, ga odvrča. Ne mislim s tem, da bi moral kdo opustiti svoje osebno gledanje na družbenoekonomsko ali versko problematiko. Kje pa. Vendar bi morali vsi razumeti, da je absoluten predpogoj za vse ostalo demokratičen sistem v Sloveniji, v katerem imajo pravico tekmovali med seboj zagovorniki teh in drugačnih gledanj — in nato v takem demokratičnem duhu sprejeti odločitev svobodnih volivcev v prepričanju, da bodo čez določen čas ponovne, prav tako svobodne volitve, na katerih bo zopet dana možnost prodreti s svojimi programi. To je bistvenost demokracije.

(Konec prihodnji petek)

Rudolph M. Susel

Najbolj redkobeseden je bil C. Coolidge. Zato so mu rekli »Silent Cal« (Tihi Calvin).

Za zaključek je recitala mala Breda Vodlan Kosovelovo pesem »Burja«.

Nato smo vsi vstali in položili desne roke na srca. Pod vodstvom Anke Babnik smo ponovili prisego zvestobe ameriški zastavi in z njo Ameriki, naši domovini. Zatem smo še vedno stoje zapeli »God Bless America«. Na klavirju nas je spremljal Nejče Zupan. (Kaj bi bilo, če bi Nejčeta ne bilo!) Tako smo prav lepo zaključili prvo uro in stopili v novo dobo.

Dr. Zdravko Kalan

Argentinski basist
Janez Vasle izbran
od L. Pavarottija

Iz argentinske *Svobodne Slovenije* izvemo, da je mladi Slovenec Janez Vasle edini basist, ki ga je za njegovo vsakoletno tekmo v Philadelphiji izbral sloviti tenorist Luciano Pavarotti:

»Luciano Pavarotti je izbral rojaka Janeza Vasleta kot edinega basista za finalne tekme v Philadelphiji, ZDA, junija 1988, v južnoameriškem natečaju, ki se je vršil v Buenos Airesu. Tukaj je slavni tenorist določil enajst pevcev (2 soprana, 2 mezzosoprana, 2 tenorista, 4 baritoniste in kot je bilo rečeno, enega basista) izmed sto kandidatov iz Argentine, Brazilije, Urugvaja, Bolivije in Čila. ... Od sto vpisanih jih je po prvem dnevu ostalo za finale dvainvajset, katere je naslednji dan presojal Pavarotti.

Vsi pevci bodo potovali naslednje leto v Philadelphijo, da bodo tam merili moči z drugimi prihajajočimi iz ostalih selektivnih avdicij, ki se bodo vršile za Evropo v Modeni, Italiji; za Združene države pa v New Yorku.

Zmagovalci v Philadelphiji bodo peli s Pavarottijem v različnih produkcijah, tako v Philadelphiji kot v drugih državah. Prireditelji sodijo, da bo v finalih okoli 150 pevcev iz celega sveta, izbranih od 1500 kandidatov. Prvi natečaj »Luciano Pavarotti« je bil leta 1981, drugi pa štiri leta pozneje. Drugoletne finale bodo v operni hiši Philadelphije, in tudi tam bo sodnik Pavarotti.«

To je seveda veliko priznanje za rojaka Vasleta. Zmagovalce zadnjega Pavarottijeve tekme smo imeli priliko videti na televizijskih zaslonih, morja da bo tako tudi prihodnje leto in da bo med njimi celo Vasle. Vsekakor bi bilo primerno, ako bi imel mlad Argentinec priliko obiskati marsikatero našo naselbino, ko se bo mudil v ZDA in morda celo nastopiti. Želimo mu seveda veliko uspeha na prihajajoči zahtevni in za pevsko kariero pomembni tekmi!

Ured.

Ameriška Domovina
je Vaš list!

Ha-Hec-Hi-
Ho-Humor!

Skuhal
ali pogrel MECAN

DEMOKRACIJA PRODIRA V AZIJO

V Burmi, eni izmed južnovzhodnih azijskih držav, ki je dvakrat manjša od Texasa, ima pa vsaj trikrat toliko prebivalcev in je menda edina država v vsej Aziji, ki pridela več riža, kot ga lahko porabi za prehranitev svojega prebivalstva, v tej Burmi so žene stoletja hodile nekaj metrov za svojimi možmi, molče in s sklonjenimi glavami. Takoj po končani drugi svetovni vojni pa so kar naenkrat začele hoditi PRED njimi. To je ustvarilo veliko senzacijo med tujimi opazovalci, ki so trdili, da je demokracija končno vendarle zmaga tudi v tem delu sveta.

Ampak poglaviti razlog, zakaj so možje ne samo dovolili, marveč celo zahtevali, naj hodijo žene pred njimi je bil, ker so v zemlji bile še vedno zakopane neeksplozirane mine iz druge svetovne vojne...

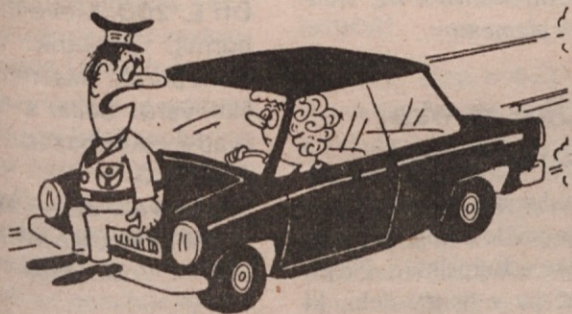
Kljub vsem statistikam jaz ne verjamem, da bi poročeni živeli dalje kot samski, le zdi se nam tako.

Ko so mu nasvetovali, naj si poišče delo in začne hraniti denar, da mu sčasoma ne bo treba več delati, je odgovoril: »Zakaj bi šel skozi vse to? Saj zdaj ne delam!«

Tako je siten in dolgočasen, da mu tudi lastna senca več noče delati družbe.

Neko služkinjo so pravkar odslovili. Iz taške je vzela petak in ga vrgla Fidotu, domačemu psu. Ko so jo vprašali zakaj je to storila, je odgovorila:

»Jaz nikoli ne pozabim prijatelja.« Nato se je obrnila k psu in mu rekla: »To je za vso pomoč, Fido, ki si mi jo nudil, ko si lizal krožnike, da jih meni ni bilo treba pomivati.«

— Takoj me spravite nazaj na moje križišče!

Tako je radovedna, da je dala slepič ven samo zato, da bi videla, kako izgleda.

Vprašanje: »Kaj je Moskovski instrumentalni kvartet?«

Odgovor: »To je Moskovski simfonični orkester, ki se je pravkar vrnil iz turneje po Zahodu.«

S telefonom pobere več umazanije, kot s sesalnikom za prah.

Ona živi dvojno življenje: svojega in njegovega.

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

PRED ŠTIRIDESETIMI LETI

GORICA, It. - Tako Italija kot Jugoslavija sta slovesno proslavili 40-letnico, kar je stopila v veljavo mirovna pogodba med obema državama.

14. septembra 1947 so namreč angloameriške zasedbene čete Gorico predale italijanskim oblastem, italijanska vojska pa je vkorakala v mesto. V spomin na ta dogodek so se v soboto 12. septembra tisočeri alpinci zbrali v tem mestu, da skupaj s prebivalstvom in oblastmi dajo poudarka omenjeni obletnici.

Glavna slovesnost je bila v nedeljo 13. septembra na Travniku. Vlada je poslala kot svojega zastopnika ministra Santuza, svoje poslanice pa so poslali predsednik države Cossiga, predsednik senata Spadolini in predsednik vlade Gorla. Santuz je tudi imel priložnostni govor, župan Scaranop pa je bil kot gostitelj slavnostni govornik. Dejal je, da je treba še okrepiti sedanjo politiko dobrega sosedstva, ki je jamstvo miru in solidarnosti med narodi, obenem pa potrditev italijanskega značaja Gorice.

V Novi Gorici pa so v soboto 12. septembra proslavili 40-letnico združitve Primorske z matično domovino. V ta namen je prišel na slovesnost predsednik predsedstva Jugoslavije Lazar Mojsov, ki je poudaril pomen Osimskih sporazumov in omenil še nerešena vprašanja med Jugoslavijo in Italijo, od katerih najvažnejše je celostna zaščita slovenske manjšine. Nadalje je Mojsov govoril o mednarodni politiki države, ki je politika neuvrčenosti, na koncu pa o gospodarskem in notranjepolitičnem položaju v Jugoslaviji, o razlogih krize in o tem, kako priti iz nelahkega položaja.

Pred zaključkom svojega obiska je sprejel tudi delegacijo Slovencev v Italiji, ki ga je seznanila s trenutnim položajem in najbolj perečimi vprašanji, s katerimi se moramo soočiti vsak dan. Mojsov je odgovoril, da je dobro seznanjen z razmerami v Italiji, kar se tiče Slovencev, in zagotovil nadaljnjo podporo Jugoslavije.

»Pogrebna slovesnost naše dežele / pretrgane in razkosane«

Tako je msgr. Alojzij Novak naslovil poročilo v svoji kroniki dne 14. septembra 1947. »Dne 11.9., piše, so časniki prinesli vest, da bodo 15. sept. vse države položile v Parizu ratifikacijske listine mirovne pogodbe z Italijo in da bodo tisti dan zavezniški zapustili zasedeno ozemlje Julijske Benečije.

Zašumelo je med ljudstvom. Jugoslavija zasede svoje nove meje, tj. skoro vse od Slovencev naseljeno ozemlje, le Gorica s par slovenskimi vasmi ostane Italiji. Te vasi so: Štmaver, Pevma, Števerjan, Podgora, Štandrež, Sovodnje, Gabrje, Doberdob. In jutri bo italijanska vojska spet vkora-

kala v Gorico, ki jo je zapustila po zlomu Italije. Veliki plakati po mestu jo pozdravljajo. To je uspeh dobre italijanske (premagane) diplomacije in neuspeh slabe (zmagovalne) jugoslovanske diplomacije.

Naše ljudstvo, ki pride pod Jugoslavijo, je od 12. sept. dalje trumoma hitelo v Gorico, da si še nakupi najpotrebnejše: hrano, obleko, obutev in da se znebi tudi italijanskih lir, ki jih je še tiščalo v shrambah. Trgovci so imeli polne lokale, a so tudi dobro izrabili konjunkturo: cene blaga so vsakih par ur poskočile.

Žal, da je tudi mnogo bega. Grožnje vaških funkcionarjev, da se bodo maščevali ob priključitvi nad našimi dobrimi ljudmi, ki za komunizem ne marajo, so rodile svoj uspeh. Koliko ljudi je zbežalo, se ne dá še ugotoviti, ker je to tako naglo prišlo.

16. septembra. Danes zjutraj smo se zbudili v novi državi — Italiji. Na kvesturi pristolnici smo zagledali novo italijansko policijo, nove uniforme. Čez noč so izginili iz Gorice zavezniški vojniki in civilna policija. Torej smo spet italijanski državljani. Kdo bi si to mislil ob koncu vojne leta 1945? Fiat voluntas Dei.

URA LOČITVE

»Slovenski Primorec« je pod tem naslovom zapisal: »Goriško mesto se poslavlja od svojih okoličanov, ki jim je bilo skozi stoletja središče gospodarskega in kulturnega življenja. Neštete množice deželanov iz cone A in B prihajajo semkaj, da se poslove od sorodnikov, znancev, prijateljev. Tudi mi se poslavljamo od mnogih naših bralcev. Težka nam je ta ločitev...«

Našemu listu so zlobno podtikali, da se bori proti Jugoslaviji kot taki. Tega nismo nikdar delali. Tudi se nismo borili za kake gospodarske in politične interese, ampak smo branili samo interese vere in sv. Cerkve, ki so najvišji interesi vsakega naroda in vsega sveta. Zato tudi sedaj ob ločitvi ni nič drugega v našem srcu kot želja, da vsi ostanemo dobri katoličani in vsak v svojih novih mejah lojalni državljani. Od držav pa pričakujemo pravičnosti in svoboščin, ki so nam jih zagotovile s podpisom mirovnih pogodb.«

Cona B je že dve leti bila pod upravo jugoslovanskih oblasti, zato so ljudje iz cone A vedeli, kaj jih čaka v Jugoslaviji, namreč pomanjkanja vsega. Zato so tako mrzlično nakupovali v goriških trgovinah. Drugi so vedeli, da grožnje partijcev niso zgolj besede, odtod umik številnih oseb in celih družin v Gorico in njeno okolico v pričakovanju boljše rešitve.

Ta rešitev je kasneje bila za veliko večino izselitev v ZDA, Kanado, Avstralijo, Argentino. Pravilna je bila tudi ugotovitev, da je z novo mejo Gorica odtrgana od svojega naravnega gospodarskega zaledja,

Soška in Vipavska dolina pa od svojega gospodarskega centra.

To so pozneje spoznali tudi politiki in so s posebnimi sporazumi polagoma odpirali meje za prehod oseb in blaga. Toda do tega spoznanja je moralo preteči desetletje in več. V 40-ih letih se je tu ob meji ustvarilo ugodno politično ozračje in se vzpostavilo gospodarsko sodelovanje; državna meja sedaj ni več »zid« kot je bila prvih deset let, temveč je dovolj odprta meja.

PRVI HUDI ČASI

Za Slovence, ki smo ostali pod Italijo po razmejitvi leta 1947, niso bili lahki časi. V Gorici je bilo še veliko nacionalne nestrpnosti in mržnje do Slovencev. Zato piše »Slov. Primorec« v naslednji številki: »Ob spremembi oblasti v deželi smo bili priče raznih obžalovanj in obsodb vrednih dejanj. Nahujskana mladina se je v Gorici in Trstu pregrešila nad osebami in imovino številnih Slovencev, ki jih je razglasila za »titine«... S posebno žalostjo moramo ugotoviti, da so razni demonstranti, razgrajči in pretepači pokazali prav strupeno sovraštvo do vseh Slovencev in do vsega, kar je slovensko. Vrgli so se na slovenske napise po trgovinah, po cestah so napadali mirne ljudi, ki so govorili slovensko...«

Pri tem sovraštvu do Slovencev je imelo svojo vlogo tudi krajevno časopisje. »Slovenski Primorec« namreč v omenjeni številki objavlja vest, da je »Messaggero Veneto« dne 20. sept. objavil pismo »Skupine starih Goričanov«, ki se pritožujejo, da je sedaj v Gorici ne le preveč duhovnikov beguncev, ampak tudi preveč nastavljenih duhovnikov. Dalje očitajo, da so ti begunski duhovniki v svojih duhovnijah do zadnjega gojili sovraštvo do Italije in delovali proti njej in da so celo vodili raznarodovalno in proti-italijansko borbo. V soglasju s tem protislovenskim ozračjem so že naslednjo nedeljo 21. septembra ukinili slovensko mašo pri kapucinih ob 7. uri. To dejanje »Slov. Primorec« krepko komentira in obsoja.

Navedli smo nekaj dejstev izpred 40 let, kako je bilo in kaj se je takrat dogajalo. Hvala Bogu, da so se v teku teh štirideset let razmere vsestransko izboljšale in se duhovi pomirili.

Katoliški glas,
17. sept. 1987

Ivan Zorman

Jesensko sonce

Umirili so se vetrovi,
izginil je jesenski hlad,
z močjo nekdanjo sonce greje
poljubljia dozoreli sad.
Poljubljia moje tihe misli,
izvablja jim omamni čar,
rosi na vse, kar je minulo,
otroški bajnosvetli žar -
kot da slutilo bi, da zadnjič
na zemljo lije zlat opoj
in da njegova luč sijajna
bo jutri sveče medli soj.

Iz »poštnega predala 29«

(»Poštni predal 29« je naslov rubrike v sobotni izdaji ljubljanskega »Dela«, v katerem izražajo svoja gledanja na v prejšnjih številkah tega lista objavljene članke. Trdil bi, da je ta rubrika sploh najbolj zanimiva v vsem listu, kajti objavljena so kar precej kritična pisma, ki dajajo boljši vpogled v gledanje na slovensko današnjost kot marsikatera analize. Izbral sem odlomke iz pisem, ki so bila objavljena samo v eni številki »Dela« in sicer 5. septembra letos. — Urednik)

Kritičen do predlaganih ustavnih sprememb, tako za Slovenijo kot za Jugoslavijo, je Novogoričan **Viktor Miklavčič**, ki piše med drugim:

»Dnevnik Delo ima v naslovu zapisano opredelitev, da je to glasilo Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Sobotna priloga Dela pa je namenjena oglašanju z raznimi prispevki, predlogi, pripombami in drugim. Človek bi pričakoval, da vse to tudi preberejo ti isti ljudje, ki o našem življenju in delu odločajo in ustvarjajo našo zakonodajo, ki naj bi nas pripeljala iz zagate, in v katero so nas zapeljali isti ljudje, ki sedajo odločajo o naši usodi.«

Miklavčič kritizira tiste, ki so pripravili osnutke ustavnih sprememb, češ da niso upoštevali javno izraženih mnenj slovenskih ljudi in trdi, da utegnejo predlagane spremembe kratiti še tiste demokratične elemente v obstoječih ustavah.

»Kaže,« pravi Miklavčič, »da je prišel končno trenutek, ko bomo morali upoštevati poziv Društva slovenskih pisateljev, da se, če ne gre drugače, razpiše referendum za sprejem tako važnih dokumentov, kot sta Ustava SFRJ in Ustava SRS Slovenije.« To pomeni seveda, da bi v takem primeru slovenski volivci sami obšli partijo in neposredno glasovali o ustavnih spremembah.

Ljubljčan **Jernej Ude** razpravlja o tkim. »pravih« Jugoslovanih in o spoštovanju slovenske individualnosti v obliki jezika in zastave. Takole piše:

»Lahko bi dal naslov Ob spreminjanju Ustave ali še krajšega „SRS, SFRJ in JLA“. Glede na vse žaljivke in podtikanja, ki smo jih morali požreti Slovenci in ki ne pojejujejo, se ne bi čudil, če bi se našel kakšen „pravi“ (beri srbohrvatski govoreči) Jugoslovani in mi očital nacionalizem in hegemonizem ali pa celo separatizem. Kot dokaz bi

navedel, da sem na prvo mesto postavil SRS, šele nato SFRJ in kako šele žalim JLA, saj sem jo postavil na zadnje mesto!

Seveda je vse skupaj zelo naravno in s tem preprosto: Slovenci kot narod obstajamo že stoletja, Jugoslavija kot državna tvorba, ki združuje različne narode in narodnosti pa skupaj s predvojno „gnilo“ Jugoslavijo še ne polnih sedem desetletij. Najmlajša v tem sklopu je JLA.

Ne bi se čudil, če bo zvezni javni tožilec z miselnostjo velikosrbske veličine in oblastnosti zahteval, da me je treba zaradi takega „protijugoslovanskega“ razmišljanja in pisanja postaviti pred sodišče, in to seveda ne v Ljubljani. Očitno postaja, da „prave“ Jugoslovane moti že sam obstoj slovenskega naroda. K sreči pa še obstajamo in bomo še in k sreči smo drugačni od številčno dosti močnejših „pravih“ Jugoslovanih.

Ugled JLA ne bi prav nič trpel, če bi na vojašnicah v Sloveniji viseli slovenski nazivi. Prav tako ne bi trpel ugled nobenega oficirja ali navadnega vojaka JLA, če bi na vojašnicah ob državnih praznikih visela tudi slovenska zastava. Sprašujem: Zakaj celo na dan vstaje slovenskega naroda 22. julija na vojašnici 4. julija v Ljubljani slovenska zastava ni visela? Tretji drog, kjer bi morala viseti, je bil izzivalno in žaljivo prazen! Verjetno je bilo takih vojašnic v Sloveniji več in ni bila edina. V čigavem interesu JLA negira jugoslovansko večnarodnost in s tem slovenstvo? Negira na ozemlju, ki ga Slovenci posedamo stoletja.«

Frane Tomšič, tako kot V. Miklavčič iz Nove Gorice, trdi, da imajo Slovenci prav, ko se počutijo ogroženi v lastni domovini. Citira nekega bosanskega sociologa (Nenad

Kecmanović), ki je napadel Slovence:

»„Slovenski kompleks namišljene nacionalne ogroženosti pred unitarno centralistično nevarnostjo je težko ne le opravičiti, temveč tudi razumeti.“

Takole modruje Nenad Kecmanović v rubriki Povabljeni k razmišljanju. Kot bi padel z neba. Še nikoli ni slišal, kaj je dejal Bulatović v Ljubljani o slovenskem jeziku, tudi intervjuja Koste Nadja za revijo Intervju ni bral. Tam je bilo lepo zapisano: „Se bo to zgodilo čez 10, 20, 50 let — ni pomembno. Zgodilo se bo in takrat bomo močnejši.“

Torej največ še petdeset let slovenstva...«

Svoje kratko pismo zaključuje F. Tomšič: »Tovarišu Kecmanoviću, ki je profesor političnih ved, ne bo težko raziskati, koliko ljudi v Jugoslaviji soglašajo z mnenji obeh omenjenih tovarišev. In ko bo dobil rezultate raziskave, mu bo mogoče postalo jasno vsaj to, zakaj se čutimo ogrožene.«

Iz Titovega Velenja se je oglasil **Martin Pustatičnik** in tudi branil Slovenijo in Slovence pred napadi z juga kakor še zagovarjal proces demokratizacije. Ta proces po njegovem mora potekati v okviru obstoječega sistema, vendar potekati le. Tako piše v predzadnjem odstavku pisma:

»Vodstvu ZKS in SZDL Slovenije pa bosta uspešni v prizadevanjih za hitrejši ekonomski in demokratični razvoj družbe, če bosta dobili ne le simpatije, ampak tudi dejansko podporo množic v boju proti tistim, ki danes na vsakem koraku napadajo Slovenijo in jo enačijo s Kosovom. Tudi v Sloveniji bo potrebno veliko energije za premagovanje okostenelih pojmovanj pri posameznih komunistih, ki še vedno sanjajo o trdi roki partije, ki baje lahko družbene probleme rešuje brez sodelovanja širše družbe — praksa tega žal ne potrjuje.«

Marjan Manček iz Celja piše med drugim o aferi Agrokomerc in komentira:

»Zadnje dni ste objavili precejšnjo serijo domačih gospodarskih kriminalk. Sem sodi kajpak tudi tista iz Velike Kladuše. (Tu je Agrokomerc doma, op. ur. AD). Vedno bolj mi je jasno, zakaj je moral sekretar za finance iz prejšnje vlade oditi. Ker je hotel več reda. (Mišljen je Vladimir Klemenčič, op. ur. AD).

Mislim, da bi oškodovano slovensko gospodarstvo (v primeru Agrokomerc) to škodo lahko kompenziralo z zmanjšanimi nakazili v sklad nerazvitih. Treba je še samo junaka, ki si bo to upal storiti.«

Obupen ob nenehni podražitvah je **Anton Susič** iz Ilirske Bistrice:

»Ob zadnjem valu podražitev, med katerimi je najbolj boleče odjeknila prav podraži-

tev kruha kar za 70%, se ne morem zadržati, da ne zlijem na papir vsega svojega besa, jeze, gneva, nezadovoljstva in ogorčenosti. V meni vse bolj gori, vre in kipi. Sploh ne vem več, kaj naj še človek reče na vsa ta dogajanja?

... Ne vem, ali smo res že toliko skorumpirani, da ne vemo več, kako se izvleči iz tega začaranega kroga, v katerem se vsi skupaj brezglavo vrtimo že nekaj let. Do kdaj bo še trajalo to jalovo besedičenje, ki ne prinaša hektarskih donosov niti takrat, ko je najboljša letina.

Imamo rekorden pridelek pšenice in tudi rekordne podražitve. Čez 15 dni pa se nam obeta podražitev še navadnega kruha. Zaenkrat so podražili posebnega. Morda zato, ker je namenjen tistim z bolj globokimi žepi. Kaj pa žemlje in ostalo pecivo? Tega ne omenjajo. Morda se pa to ni podražilo, kot da ne bi bilo iz moke?

To so samo nekateri od možnih odlomkov pisem iz omenjene rubrike ene številke Dela. Motiti ne bi smelo, da pisci pišejo iz miselnega ozadja obstoječega sistema, kar je važno, je, da so vedno glasnejši v zavračanju dotedanje politiki in želijo po njihovem gledanju demokratičnejšo družbo. Da prednjačijo taka pisma v tej rubriki lahko tudi smatramo kot dokaz, da je tako mišljenje sedaj globoko usidrano v javnosti. To utegne imeti svoje pozitivne posledice tekom časa. Seveda pa je treba razumeti, da se režim v pravem, dejanskem ustroju ni še nič spremenil. Tudi ni izključiti možnosti kakega udara s strani centralističnih oz. stalinističnih elementov.

— Urednik

Oko za oko, zob za zob!

To judovsko starozavezno načelo je prišlo zadnji čas spet do veljave v Jugoslaviji. Ne po vsej, pač pa v tistem delu, ki velja za balkanskega.

Nedavno je v Paračinu vojak albanske narodnosti Aziz Keljmendi ustrelil in ubil štiri sovojake, pet drugih (med njimi je bil Slovenec) pa ranil, pobegnil iz vojašnice in na begu naredil samomor. Že dan po tem nezaslišanem zločinu pa so si »neznanci« vzel pravico, da so udarili po Albancih in jim na raznih krajih jugoslovanskega juga razbili trgovinske in gostinske lokale.

Še več! V Prizrenu, kjer je bil morilec doma, se je sestal občinski odbor borčevske organizacije in odločil, da se mora družina Keljmendi izseliti iz vasi, kjer živi. Temu se

Complete Works of IVAN CANKAR

Collectors' item. - Hard to come by. Best offer over \$150. Write to: 639 Broadway, New York City, 10012 or call (212) 475-0450.

(x)

pravi, maščevati se nad družino, ki pri umoru ni nič sodelovala.

In končno: morilec je imel 16-letno sestro. Zavoljo bratovega dejanja so jo na srednješolskem centru izključili iz mladinske organizacije. Podlost brez primere!

Neprizadeti človek se sprašuje, kje je tu državna oblast, ki dovoljuje (ali molči), ko si ljudstvo samo začne krojiti pravico.

(Kat. glas, 17.9.1987, nekaj podatkov od Dela)

MALI OGLASI

FOR SALE

Euclid. 4 bdrm one owner home. 2 blocks from St. Robert Church. Walk to all shopping. 5 rooms dn. and 2 up, plus lge rm w/fireplace. Owner broker. 731-3322. (70-71)

FOR RENT

5 rooms, dn. E. 67 St. off Superior. Elderly persons. Call 881-7485 after 6 p.m. (70-73)

Apt. for Rent

Lake Shore, E. 185th area. Modern, very large 1 bdrm apt. Appliances & air cond. Garage available. No children & no pets. Lease. 338-3205. (x)

General Office Accounting Co. Full-time. Bookkeeping, typing, filing, 10-key adding machine. Must speak Slovenian or Croatian. 881-5158. (x)

Euclid Bungalow

Off E. 200. Move-in cond. 3 bdrms. 2 baths. Enclosed front porch. Basement. Park-like yard. Seller's home already purchased. Asking \$52,900.

John Voso Jr. — 481-2248
SMYTH CRAMER CO.
289-3500 (71-73)

Euclid Estate Sale

Must sell! Priced below appraisal. Mint double. Low maintenance. Great location. \$72,900. Call Bonnie Gould. **Acacia Realty Professionals** 289-4663 (71-72)

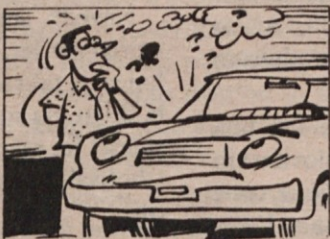
For Sale by Owner — Euclid

5 room house, basement, 1 bdrm. down, two up, semi-brick. Price \$41,500. Call 731-3112. (72-75)

Hiše barvamo zunaj in znotraj. Tapeciramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik **TONY KRISTAVNIK** Pokličite 423-4444 (x)

Dental Assistant Needed 4 days a week. Ability to speak Slovene or Croatian preferred, but not necessary. For interview, call 431-6644. (x)

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave. tel. 881-2388

Kanadska Domovina

Otmir Mauser:

Toronto, Ont.

Mimogrede povedano

Kaj nam zapoved ljubezni ne nalaga

O zapovedi ljubezni smo že toliko slišali, da se preprosti človek ne more več orientirati, kaj mu ta ljubezen nalaga in kaj je njegova krščanska dolžnost, kako naj se izraža in na kakšen način, in v kakšni meri naj bi mi kot kristjani to ljubezen izpolnjevali.

To našo krščansko dilemo je razčlenil g. Franc Gnidovec v svojem članku, ki ga je pod gornjim naslovom objavil v »Duhovnem življenju« (Buenos aires, avg. 1987).

G. Gnidovec piše:

»Za krivico, ki mu jo je sovražnik storil, tudi kristjan sme mirno iskati zadoščenje, iskati pravico, tudi pred sodiščem. Tega mu zapoved ljubezni do sovražnikov ne prepoveduje, le da to ni s sovraštvom. Iskati pravico ne pomeni sovražiti in ne izključuje prave in urejene ljubezni do sovražnika.

Iskati in braniti svojo pravico je naravna pravica vsakega človeka, tudi kristjana, Kristusovega učenca, ki izvira iz dostojanstva človeške osebnosti. In Kristusov evangelij ne ukinja naravnih pravic človeka, ker so te tudi od Boga, vključene v dostojanstvo človeške osebnosti, ki mu je dal Stvarnik. Kristus ni prišel, da bi človeka v njegovih naravnih pravicah prikrajšal in mu tako škodil, ampak da bi te zavaroval in človeka izpopolnil.

Kristus za določene primere svetuje, da se kdaj svobodno odpovemo kaki svoji naravni pravici, celo osnovni svoji naravni pravici, svojemu življenju. Svobodno se svoji pravici odpovedati ne ponižuje njegovega naravnega dostojanstva, ampak iz njega izvira in človeka odlikuje. Kristus to svetuje, nikakor pa tega ne ukazuje z zapovedjo ljubezni do sovražnikov.

Zato se tudi kristjan sme z vsemi dovoljenimi sredstvi braniti proti sovražniku, ki mu je storil krivico, včasih to celo mora, npr. proti obrekovanju, zaradi katerega ne more uspešno vršiti svoje službe. Če bi mu sovražnik ogrožal njegovo največjo naravno dobrino, ki je njegovo življenje, je njegova osnovna naravna pravica svoje življenje braniti. Proti silo more uporabljati silo; v »silobranu«, kadar ni nobene drugega izhoda, silo do skrajne mere, da pade krivičnik. Življenje nedolžnega ima po osnovnem naravnem pravu prednost pred življenjem krivičnega napadalca.

Ni pa kristjan dolžan tako braniti svoje življenje in more v tem primeru svoje življenje žrtvovati, da ostane pri življenju napadalec. To je tudi velika plemenitost in posebno do-

bro delo, kadar kristjan sprejme to smrt, da izpolni Kristusov nasvet in sledi njegovemu zgledu.

A tako more človek ob krivičnem napadalcu žrtvovati samo svoje življenje, ne pa življenje bližnjega. Bližnjega v tem položaju more človek braniti in je to vedno veliko dobro delo ljubezni do bližnjega, ki je v veliki stiski. Pri tem se morda branilec sam postavlja v nevarnost in njega to stane življenje. Redno pa človek nima prave dolžnosti s svojo nevarnostjo braniti življenje drugega. Bila bi to dolžnost, kadar bi bilo to mogoče, tako braniti bližnjega sorodnika: očeta ali mater, brata ali sestro, svoje otroke, ženo.

V urejeni družbi ima to dolžnost civilna oblast, ki je njeno naravno poslanstvo skrbeti za red v družbi in ščititi življenje nedolžnih proti krivičnim napadalcem, kot tudi braniti proti krivičnikom čast in premoženje državljanov. Zato je predstavnik oblasti, ki je za to postavljen, dolžan braniti nedolžnega proti krivičnemu napadalcu, kdaj celo z nevarnostjo za svoje življenje, kot je npr. v roparskem napadu, z uporabo smrtnega orožja. In koliko je danes v življenju primerov, ko policist plača zvestobo v tej službi s svojim življenjem!

Cerkev nima policije in vojske in ne nastopa s fizično silo; v skladu z naravo svojega poslanstva v zgodovini nastopa z moralno silo svojega nauka in za vernike z avtoriteto svoje posebne oblasti. Po svoje bistvenem poslanstvu uči in brani pravico naravnega prava, ki je božje pravo, položeno od Stvarnika v naravo. Cerkev obsoja krivico in to vrši kot svojo dolžnost. To dela po svojih služabnikih, na prvem mestu po papežu in škofih.

Zato bo šel velik v zgodovino naš škof Rožman, ki je kot zaveden Slovenec in s polnim čutom odgovornosti, v tako težkem položaju sredi vojne od sovražnika okupiranega naroda, z vso avtoriteto slovenskega katoliškega škofa dvignil glas proti komunistični partiji v »Osvobodilni fronti«, ki je v njegovem narodu in njegovimi verniki načrtno morila svoje politične nasprotnike, ko ni bilo oblasti, ki bi skrbela za red in proti nasilju ščitila nedolžne.

V zavesti svoje dolžnosti je zato odločno in z ogorčenjem zaklical v dogajanje: Ni vam dovoljeno! To ni storil kot politik ali diplomat, kar v tistem trenutku ni bil in ni hotel biti, ker je videl, da to ni mogoče. To je bil preroški glas škofa, ki govori v službi evangelija in

Tržaški oktet!

Torontčani! Vabimo Vas na koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi v soboto 24. oktobra letos ob 7.30 zvečer v dvorano pri Brezmadežni. Koncert bo posredoval Tržaški oktet. Pridite in se ogrejte ob domačih pesmih!

Pripravljalni odbor

brani osnovno naravno pravico nedolžnih do življenja, potrjeno z jasno božjo besedo: Ne ubijaj! Ta beseda je sveta, trajno veljavna in ne more biti ovržena.

Rožmanova pravda zato ne more biti izgubljena in mu časi vedno bolj dajejo prav. Ta škofov glas odmeva danes in bo odmeval v bodočnosti v našem narodu nad masovnimi grobovi komunističnih žrtev in nad spomeniki, ki so si jih morilci postavili po slovenski zemlji. Ti grobovi, kot tudi ti spomeniki sredi naroda in množična slovenska emigracija od tistih dogodkov živeča v tujini so priče nečloveškega nastopanja komunistične revolucije in potrjujejo preroško veljavo besede velikega škofa, ki jih je spregovoril v kritičnem trenutku naše narodne zgodovine.

Škof Rožman se z istim ni pregrešil proti ljubezni do sovražnikov. Saj je celo skušal reševati posamezne komuniste v nevarnosti pred okupatorjem. Obsojal pa je na komunistični strani in iz ljubezni do naroda vse zlo, ki je videl spočeto v Osvobodilni fronti, zgrajeni na prevari in izdajstvu nad narodom.

Najprej pa je nastopil v obrambo življenja nedolžnih: Zavednih Slovencev, dobrih kristjanov, ki so hoteli ostati svobodni v svojem političnem prepričanju, do katerega so imeli vso pravico po naravnem pravu. In v urejeni ljubezni do bližnjega so mu bili ti na prvem mestu, pred vsakim morebitnim sovražnikom, ker so bili v največji stiski, neposredni nevarnosti za življenje. Ta nastop škofa Rožmana ostane za vedno njegova veličina in ne slabost; pred človeštvom, ki vsaj v načelu priznava veljavnost in svetost naravnega prava.

Prav tako glede tega velja danes: veliko dobro delo ljubezni do resnice in naravne pravice človeka, ljubezni do naroda in do nedolžnih žrtev je, odkrivati resnico, vso resnico, govoriti in pisati o njej, zlasti ker se prava resnica o tem močno ponareja. Zakaj le takó resnica zmaguje in se more uveljaviti v zgodovini; v našem primeru za boljšo bodočnost naroda, da bi zaživel v pravi svobodi, do katere ima vso pravico; in zaživel v človeškem in krščanskem dostojanstvu in plemenitosti.

Govor S. Pleškota pri Spominskem križu ob priliki vsakoletnega slovenskega spominskega romanja v Midland

Častiti duhovniki, častite stre, dragi romarji!

Vsako leto, ko se zberemo na tem posvečenem kraju, se mi zdi, da pridemo iskat in utrjevati vero, ki se je bila med letom ohladila. Pa bo kdo vprašal: vero v kaj, v koga? Vero v križ in Križanega, ki edini daje odgovor in smisel tistemu, česar se danes spominjamo, in vero v idejo, za katero jih je toliko dalo svoja življenja.

V naši skupnosti jih je nekaj, katerim taka romanja niso všeč. Morda bo tudi danes, kot pred nekaj leti, kdo odšel z opazko: »tega pa ne bom poslušal«. Nekaterim je dober vsak izgovor in vsaka pot zadosti važna, samo da se izognejo našemu spominskemu romanju. Res so te osamljeni primeri, a jih omenjam zato, da ne bomo sami sebe varali, ampak ostali budni pred raznimi poslanci miru in sprave, ki vse to zahtevajo od nas, sami pa še naprej označajo laž, krivico in sovraštvo.

Kljub vsemu nasprotovanju pa je množica okrog tega križa

vsako leto večja, spomin na naše pomorjene postaja nevindna sila, katere ni mogoče utišati ali odgnati in pozabiti. So stvari, ki z nasprotovanjem in prepovedjo postajajo samo bolj privlačne in misel na smrt tisočev, za vero in dom pomorjenih, je gotovo ena od teh. Je kakor bič v božji roki, ki preganja tiste, ki so to morijo povzročili.

Zadnjih 40 let je bilo že veliko povedano in napisano o trpljenju naših ljudi med revolucijo in po njej. Nekaj tega bo prišlo na strani zgodovine, vse gorje pa bo v podrobnosti razodeto šele v večnosti. Kar je po božjem privoljenju prišlo v svet, je le delček velike hudo-bije, ki se je razdivljala nad našim narodom.

Gotovo se je že marsikdo od nas kdaj vprašal: Zakaj vse to? S čim smo se kot narod tako strašno pregrešili, da smo zaslužili tako težko kazen?... Odgovora ni, krivica ostaja nekaznovana, čeprav je tako očitna in vnebovpijoča, da se nam še po 42 letih marsikaj zdi

(dalje na str. 7)

Za slovenske kristjane je to razkrivanje resnice tudi veliko dobro delo ljubezni do Cerkve, ki ji pripadamo in je večkrat hudo obrekovana in blatena; in dobro delo pravičnosti do škofa Rožmana in obrambe njegovega dobrega imena; odkrivanje njegove resnične vrednosti kot katoliškega škofa v trenutkih velike preizkušnje našega naroda.

Se kdaj sliši: Pustimo preteklost; kar je bilo, je bilo; pozabimo; tudi sovražnike moramo ljubiti. — Morda je to rečeno kdaj iz strahu, da bi spominjanje krivic iz preteklosti pri kom netilo sovraštvo proti nasprotnikom. Vendar je sklepanje v tej besedi dejansko varljivo, kot da bi zaradi ljubezni do sovražnikov morali molčati o njihovi krivici v preteklosti.

Kristusov nauk ljubezni do sovražnikov služi najvišji ple-

menitosti v človeku, ki ga posebej dela podobnega Bogu. A ta nauk ni dan, da bi z molkom pokrivali in ščitili laž in krivico, in tako olajšali delo krivičnikov. Tako izrabljati ta Kristusov nauk, bi bilo najgrše ponarejanje evangelija, profanacija njegovega nauka.

Oboje je potrebno, po nauku evangelija in že po naravnem čutu človeške plemenitosti: biti plemenit s sovražniki, a tudi ne molčati ob laži in krivici; resnico in pravico je tudi proti njim treba braniti. Med obojnim dejansko ni nasprotja, čeprav bi zaradi človeške slabosti kdaj čutili težavo vestno se v življenju držati obojnega. Zato mora kristjan svoje življenje vedno kontrolirati v luči evangelija.

Evangelij vedno služi le resnici, poštenju, dobroti, plemenitosti.

Vsakoletno spominsko romanje torontskih Slovencev v Midland

Spominsko romanje v Midland, na kraj kanadskih mučencev, smo Slovenci v Torontu pričeli pred dolgimi leti, ko je bil spomin na naše nedolžno pomorjene ljudi še svež in trdno zakoreninjen v prvotni slovenski skupnosti, ki je na ta del kanadske zemlje prinesla (kot svoj čas francoski jezuiti, ki so v okolici Midlanda mučeniško umrli) svojo vero, svoj narodni ponos in krščanske tradicije, ki se prav v tem vsakoletnem romanju najbolj izražajo.

Prva romanja je vodil sedaj že pokojni škof Gregorij Rož-

man, ki nas je v svojih pridigah bodril, tolažil in navduševal, da bi ostali zvesti verniki, zvesti Slovenci, in da bi ne pozabili tistih naših ljudi, ki so kakor kanadski mučenci mučeniško umirali na slovenskih tleh.

To vsakoletno romanje v Midland so naši gospodje lazaristi hoteli že opustiti. Le laiki, ki so naprosili sedaj tudi že pokojnega g. dr. Blatnika, da je romanje vodil, ko je izgledalo, da romanja ne bo več, se je to romanje spet poživel. Še več. Na kraju kanadskih mučencev

(Dalje na str. 6)

Kanadska Domovina

MIMOGREDE POVEDANO

Nadaljevanje s str. 5)

smo postavili Spominski križ, kjer se sedaj redno vsi romarji zberejo in se s kratko spominsko svečanostjo spomnijo tudi naših slovenskih mučencev. In kakor z vsakim novim letom spoznavam, če bi tega križa ne bilo, bi se v Midlandu nihče več ne spomnil slovenskih vernikov, ki so v močni veri v Boga umirali, nečloveško pomorjeni po dolgotrajnem mučenju.

S težkim srcem pišem te vrstice, in ko sem bral prošnje, ki so jih argentinski Slovenci brali pri svoji spominski maši, me je posebej prizadelo. V čem se Slovenci v Argentini razlikujejo od nas? V čem naj bi se razlikovala naša duhovščina? Ali ne služimo istemu Bogu in istemu narodu? Počemu potem taka razlika? Berite prošnje argentinskih Slovencev, ki so jih brali pri spominski maši 7. junija v Buenos Airesu:

— Da bi vsi Slovenci poznali in cenili odrešitveno moč človeškega trpljenja, darovanega s Kristusom nebeškemu Očetu...

— Da bi se zavedali, da Bog nikdar ne ostane dolžnik, temveč, da stotero poplača še vsako dobro misel, kaj šele trpljenje, če mu ga sinovsko darujemo v spravi dar...

— Da bi spomin na največjo slovensko narodno nesrečo v nas krepil zaupanje v božjo Previdnost in sinovsko vdanost Očetovi sveti volji, ki kljub človeški upornosti in nepokorščini dosega svoje velike namene...

— Da bi žalost desetisočev, ki so tedaj zapuščali domove, izprosila, da bi Slovenci ne izgubljali večne domovine v nebesih...

— Da bi s takšnim strahom, ki je pred 42. leti navdajal svojce vrnjenih domobrancev in civilistov, ko je bilo potrjeno, da so bili izročeni v mučenje in smrt, — tudi mi danes trepetali za večno usodo vsakega rojaka, ki zaide na krivo pot...

— Da bi strašno trpljenje tistih tednov, kateremu so pričeli kočevski in teharski in škofjeleški in drugi slovenski gozdovi, bila vredna cena in jamstvo našemu narodu za njegov življenjski obstoj, pa tudi za njegovo zvestobo Bogu in pravi veri...

— Da bi trpljenje po ječah, v nekdanjih Škofovih zavodih in drugih šolskih poslopjih, spremenjenih v ječe, pomagalo najti vsem Slovincem pravo pot resnice in ljubezni...

— Da bi telesno in duševno trpljenje skrivačev ter protikomunistično mislečih rojakov, ki so ostali brez vsakršne pravne zaščite v zaslužjeni domovini, predanih na milost in nemilost novih, maščevalnih go-

spodarjev, utrdilo v Slovincih smisel za pravico in voljo za poravnavo krivic...

— Da bi trpljenje zaradi revolucije in vojske razbitih družin ter nasilno ločenih družinskih članov in domotožje teh dolgih let begunstva naših očetov, mater in otrok izprosilo za slovenski narod svobodo, mir in srečo...

— Da bi duhovne dobrine, ki smo jih prejeli begunci v taboriščih, še dolgo reševale slovenske zdomce po svetu za narod in Boga...

— Da bi začetne težave in mučno življenje zdomcev v nove razmere po raznih državah sveta, pomagalo najti pot do lepših časov za vse narode sveta, tudi za slovenskega...

— Da bi se Slovenci zavedli še ene krivice, da je tudi Bog danes begunec, da je tudi On preganjen iz javnega življenja Slovenije. Da bi tudi mi imeli voljo in pripravljenost pomagati domovini, da se tja vrne Bog in zavlada slovenskim srcem...

— Da bi nam iz srca privrela misel: Hvala, Oče, za vse trpljenje teh let! Hvala Ti za našega dobrega škofa Rožmana! Hvala Ti za našo zvesto spremljevalko na našem križevem potu, tolažnico in pomočnico, Jezusovo in našo duhovno Mater Marijo!

Letošnje spominsko romanje v Midland je bilo 13. septembra. Vodil ga je novi torontski nadškof-koadjutor, rojak g. dr. Lojze Ambrožič.

Kot že rečeno, se romarji najprej zberejo pri Spominskem križu, kjer se vrši kratka spominska svečanost s pozitivno venca vsem našim pomorjenim bratom in sestram v spomin. Prva leta se je tudi naša duhovščina udeleževala te slovesnosti in navzoče vodila pri molitvi za našimi rajniki. Zdaj so to opustili iz nezanih razlogov. Česar ne morem razumeti, saj se pri križu zberejo vsi romarji in člani obeh slovenskih fara v Torontu.

Slovesnost pri križu je vodil g. Ciril Preželj, venec je pred križ položila Petričeva mama, kateri so partizani ubili tri sinove. Luka Jamnik je iz knjižice »Vetrinjsko polje«, ki jo je napisal Karel Mauser, prebral poglavje »Velika izdaja«, kjer pisatelj opisuje vračanje slovenskih beguncev z Vetrinjskega polja. Moški zbor je pod vodstvom Naceta Križmana zapel lepo pesem »Polje, kdo bo tebe ljubil...«, romarjem pa je spregovoril in obudil spomin na tragične dni revolucije in begunstva g. Stane Pleško. (Njegov govor je objavljen v današnji AD oz. KD.) Za zaključek pa so vsi navzoči zapeli lepo Marijino

pesem. Ciril Preželj pa nas je vodil v molitvi za pokoj duš naših nepozabnih bratov in sestra, ki so v času revolucije in po njej našli nasilno smrt.

Po tej kratki svečanosti se je vršil križev pot na prostem, ki ga je vodil Stane Pleško s pomočjo pevca Blaža Potočnika.

Moram reči, da se je letošnjega romanja udeležilo veliko ljudi. Mislim, da jih je bilo toliko le tedaj, ko smo blagoslovili Spominski križ, ki zdaj že dvanajst let stoji na blagoslovljeni in z mučeniško krvjo poskropljeni zemlji v Midlandu.

Maševal in pridigal je prevz. nadškof dr. Lojze Ambrožič, somaševali pa so še župnik Marije Pomagaj g. I. Plazar in dr. Krašovec, prof. na teološki fakulteti v Ljubljani; navzoča pa sta bila še dva slovenska duhovnika in en španski duhovnik iz Argentine. Po maši so bile tudi pete litanije Matere božje z blagoslovom.

Jezuitom, ki upravljajo tamkajšnjo romarsko Cerkev kanadskih mučencev, smo Slovenci že dobro znani. Zlasti po našem ljudskem petju in lepemu zadržanju pri svetih obredih. Tamkajšnji predstojnik v svojem pozdravu slovenskim romarjem to vselej poudarja. Tako smo Slovenci tudi letos to romanje vsak po svoje doživeli, v svoje duhovno dobro, pri tem pa ohranili lep spomin, ki smo ga v molitvah izročili Bogu, na vse tiste slovenske trpine, ki so zaradi svoje vere in narodne zavesti morali umreti.

Škoda je, da se s svojimi verniki tudi naša duhovščina ne udeleži te kratke in spominske svečanosti pri Spominskem križu. Saj se ne spominjamo zgolj iz Koroške vrnenih domobrancev, ki so bili po vrnitvi brezpravno in mučeniško pobiti, temveč tudi tistih naših ljudi, ki so že med revolucijo morali umreti nasilne smrti zaradi svoje vere, med njimi številni duhovniki in semeniščniki.

Ob tem samo lahko vzdihnem v prošnji: Bog nam bodi vsem milostljiv!

Franc Bučar in škof dr. Gregorij Rožman

V junijski številki celovškega »Zvona« (V/15) sem bral daljšo razpravo Franca Bučarja, ki je takorekoč »raztrgal« pisanje Ivana Jana, ki ga je ljubljansko »Delo« angažiralo, da je svoj »fejl-ton«, kateri je bil že objavljen v koledarju Prešernove družbe za l. 1986, razširil in proti škofu prišel na dan z novimi sramotili in ga v novih barvah prikazal kot »narodnega izdajalca« (Delo, 1. feb. 1986).

S svojim pisanjem v Zvonu

KOLEDAR

društvenih prireditev

OKTOBER

3. — Klub upokojencev Slovenske pristave priredi »kolone« na SP. Serviranje krvavic, riževih klobas in pečenic od 5. ure dalje.

11. — Koncert »Tržaškega okteta« iz Trsta, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 5.30 pop.

11. — »Prijetelji SND na St. Clair Ave. priredijo »brunch« v SND, od 11.30 do 3.30 pop.

11. — Društvo »Kras« št. 8 ADZ priredi večerjo, program in ples ob 75-letnici društva, v Slov. domu na Holmes Ave. Pričetek ob 3. pop.

17. — Tabor DSPB Cleveland prireja svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Za ples in zabavo igrajo Veseli Slovenci.

17. — Glasbena Matica priredi jesenski koncert z večerjo in

je Franc Bučar odprl Pendorino skrinjo. Duh pokojnega škofa Rožmana je že Janu delal preglavice, sedaj bo pa zajel vso vladujočo kasto in vso moralno in gospodarsko propadajočo socialistično družbo. Glas pokojnega velikega slovenskega škofa bo nenadoma z vso realnostjo zadobil svoj pomen in zgodovinsko resničnost, ki so jo slovenski boljše-viki označevali kot »izdajstvo«, v stvari pa je bila to edina trezna in odrešujoča pot, ki bi vodila v zdravo in napredno rast našega naroda.

Do zdaj še nisem nikjer bral, da bi kdo tako realistično obravnaval to kočljivo snov. Francu Bučarju gre naše priznanje, Slovincem doma in po svetu pa priporočam, da bi ta Bučarjev članek skrbno prebrali. (Glejte str. 8. današnjega A.D. — op. ur.).

Neupravičeno spreminjanje naslovov mojim člankom

Nedavno sem v K.D. pisal, da je bil pisec knjige »Minister in pokoli« Nikolaj Tolstoj tožen zaradi svojega pisanja od nekdanjega brigadnega generala (sedanjega lorda Arlingtona), ki je bil osebno soudeležen pri vračanju slovenskih be-

(dalje na str. 7)

plesom v SND na St. Clair Ave.

18. — Občni zbor Slovenske pristave.

18. — Cerkevni zbor »Lira« pri Sv. Vidu praznuje 75-letnico s koncertom v cerkvi. Pričetek ob 3. pop., po koncertu srečanje v avditoriju.

18. — Slovensko umetnostno združenje ima razstavo in prodajo v SDD na Recher Ave.

19. — »Trio Lorenz« iz Ljubljane ima koncert na univerzi Cleveland State.

25. — Slomškov krožek priredi kosilo v šolski dvorani pri Sv. Vidu.

25. — Slovenski dom na E. 80 St. priredi pečenje školjk.

31. — Slovenski dom za ostarele praznuje 25-letnico z banketom in sporedom v SND na St. Clair Ave.

NOVEMBER

7. — Štajerski klub priredi martinovanje v avditoriju pri Sv. Vidu. Pričetek ob 7. zv. Igrajo Veseli Slovenci.

8. — Mladinski pevski zbor Kr. št. 3 SNPJ ima jesensko prireditev z večerjo in koncertom v SDD na Recher Ave.

14. — Belokranjski klub priredi martinovanje z večerjo in plesom v SDD na St. Clair Ave. Igra Tony Klepec orkester.

14. — Pevski zbor Jadran ima svoj jesenski koncert z večerjo in plesom, v SDD na Waterloo Rd. Igra Joey Tomsick orkester.

28. — Ameriška Dobrodelna Zveza praznuje 77-letnico z banketom in plesom v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

DECEMBER

6. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis., priredi miklavževanje v dvorani sv. Janeza Evangelista.

12. — Društvo sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ ima božičnico v družabni sobi avditorija pri Sv. Vidu. Pričetek ob 2. pop.

— 1988 —

FEBRUAR

28. — Slov. šola pri Sv. Vidu postreže s kosilom v farni dvorani. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

ZAK-ZAKRAJSEK

Funeral Home

6016 St. Clair Ave.

Phone 361-3112 or 361-3113

• No Branches nor Affiliations •

Zachary A. Zak,
licensed
funeral
director

MIMOGREDE POVEDANO

(Nadaljevanje s str. 6)

gancev na Koroškem. Svoj dopis sem naslovil: Nikolaj Tolstoj in slovenska tragedija. Uredniku pa se je iz neznanih razlogov zdelo razlogov zdelo potrebno, da ga je spremenil in je mojemu članku dal naslov: Grof Nikolaj Tolstoj in slovenska tragika. (V Slovenski državi, kamor sem poslal kopijo svojega dopisa, je bil naslov pravilno zapisan.).

Zanima me, iz kakšnih razlogov si je urednik dovolil spreminjati moj prvotni naslov? Ali je »grofa« ustavil zato, ker naj bi bil kot »plemič« bogataš in ne potrebuje naše pomoči? Tudi »tragedija« in »tragika« sta dve povsem različni besedi. »Tragedija« je nekaj, kar se je zgodilo, »tragika« pa se dogaja v sedanjem času. Zato si ne morem tolmачiti, kako si je urednik dovolil tako neposrečeno izbiro besed, zlasti še, ker sem naslov svojemu dopisu napisal z velikimi črkami, in mislim, brez napak.

Prosil bi, da se to v bodoče ne bo ponavljalo, ker med bralci mojih člankov v K.D. ne bi rad vzbudil dvome, da stvari, ki jih zapišem, ne napišem z vso iskrenostjo in s prepričanostjo duše in srca. Prostim, g. urednik! Bodite pri tem uvidni!

(To seveda ne more mimo urednika. Včasih sva lahko g. Mauser in jaz govorila po telefonu glede potrebnih pojasnil, in bi ga bil dobil tudi tokrat, če bi bil prosil. Tega ni storil, ker je hotel z zgornjimi izjavalnimi stavki izsiliti nekaj odgovor, bolj verjetno pa nekakšno obvezo urednika, da bo odstopil del svoje uredniške odgovornosti. Tega pa ta urednik ne bo storil, dokler tu sedi.

Seveda se ne spominjam več, zakaj je prišlo do spre-

membe naslova. Vendar lahko dam pojasnilo, če se g. Mauser za pojasnilo z njegovimi besedami res zanima. Dodal sem besedo »grof«, ker se mi je najbrž preprosto zdelo, da je Tolstoj pač grof in da je ta naslov torej pravilen in umesten. Pika. Tisto razmišljanje g. Mauserja o mojem morebitnem gledanju na »bogataše« pa ni komentarja vredno.

Glede »tragedije« in »tragike« ima g. Mauser gotovo prav. Vendar do neposrečene spremembe ni prišlo zaradi kakšnega prikrita zlobnega namena, ampak iz mojega v tem primeru očitno prešibkega poznavanja in obvladanja slovenskega jezika. Naj to g. Mauser verjame ali ne, vendar globljega razloga enostavno ni.

Sedaj pa še to: Nisem poklicni novinar ali urednik, vendar v kolikor razumem so naslovi člankov in dopisov zadeva urednika in ne pisca. Mislim, da v ogromni večini primerov, rabim naslove, ki jih zapišejo dopisniki — in to velja tudi za g. Mauserja. Ko pa so naslovi predolgi, ali pa tudi včasih prekratki, ali se mi zdi-jo neprimerni (ali jih sploh ni, kar se tudi dogaja), jih spremenim. To bom tudi v bodoče delal, ko se mi bo zdelo prav.

— Rudolph M. Susel)

Proslavljanje 29. oktobra, praznika slovenske osamosvojitve

Slovensko-kanadski svet bo pripravil praznovanje tega zgodovinskega dne, ko smo se Slovenci po tisočletni nemški nadoblasti enkrat za vselej rešili tujega jarma in se v celoti posvetili našemu narodnemu življenju na vseh področjih

slovenskega javnega udejstvovanja.

Proslava se bo vršila 17. oktobra 1987 in sicer v prostorih Slovenskega doma na 864 Pape Avenue v Torontu ob 7h zvečer.

Vse zavedne rojake na to praznovanje zgodovinskega dogodka vabi odbor Slovensko-kanadskega sveta.

Članski banket

Odbor Društva Slovenski dom, lepo vabi vse svoje člane in prijatelje Slovenskega doma na Pape Ave., da se v čim lepšem številu udeležite vsakoletnega članskega banketa, da se po dolgih poletnih mesecih spet srečamo in skupaj povese-limo.

Članska večerja bo 24. oktobra ob 7h zvečer v dvorani našega Slovenskega doma. Na veselo svidenje! Vabi odbor.

O dopisovanju v naše časopise

Že ponovno so mi nekateri očitali, da sem pri svojem pisanju v K.D. preveč enostranski. Češ, to ne zapišeš, to izpustiš itd. Za božjo voljo! Saj med vsemi Slovenci v Torontu nisem samo jaz pismen! Pišite, kar Vam leži na srcu! Ne lastim se monopola in vsak se lahko svobodno v tej deželi izraža. Dopisujte, če ste pripravljeni nekaj svojega časa zabiti za pisanje! Hvaležen bom, da ne bom poleg lethbriškega dopisnika in Franka Grmeka edini, ki za K.D. kaj napiše.

Pri tem bi pa lastništvu in uredništvu Ameriške Domovine svetoval, da svoje poslanstvo vzamejo bolj resno, ker ta list za slovensko izseljensko in povojno emigrantsko skupnost igra veliko zgodovinsko vlogo, ki se je začrtala z Jakom Debevcem, pokojnim lastnikom in urednikom. Šemariti in ribariti v kalnih vodah ne odgovarja zgodovinski tradiciji tega znamenitega in za vse Slovence v Severni Ameriki tako potrebnega in za slovensko-narodno ohranjanje tako važnega glasila.

Vsi prosimo sv. Duha pravičnega razsvetljenja!

Otmara Mauser

Naknadno...

Ko sem že napisal gornje strani, sem zvedel, da se v »Central bolnišnici« nahaja urednik Slovenske države, g. Vladimir Mauko, ki ga je ponovno zadela možganska kap. Obiskal sem ga in mu iz spoštovanja do njegovega dela, ki ga je poleg urejanja Slovenske države opravil za kanadske Slovence, sem mu v imenu vseh nas izročil šopek rdečih nageljnov z željo, da bi se čimprej pozdravil in svoje pomembno delo nadaljeval.

Zato prosim vse bralce Ameriške in Kanadske Domovine, da se poleg svojih osebnih molitev spomnite tudi Vladota, da bi mu dobri Bog vrnil zdravje in moči, da bi še naprej bil zmožen opravljati svoje poslanstvo kot urednik in kot izredno talentiran, požrtvovalen in za slovensko stvar

Govor Staneta Pleška v Midlandu

(Nadaljevanje s str. 5)

neverjetno in nerazumljivo, da je človek zmožen tako velike hudobije. Iz vse te žalosti, solza, krvi in kupov razmesarjenih trupel, nekateri prizori iz te narodne drame izstopajo kot večni ogenj, ki ne more ugasniti.

Vem, vse to je bilo že izgovorjeno, a naša dolžnost je, da to ponavljamo, dokler ne spregleda zadnji krvnik in se zadnji plačanec po naših skupnostih ne odpove svojemu vo-hunskemu delu. Pred nami kot stebri vstajajo naši poštenjaki, katere so, še predno se je narod uprl, odganjali v noč, jih zverinsko mučili, dokler jih smrt ni rešila trpljenja. V daljavi čas in prostora vidim domobranske oficirje, kako v teharskem bunkerju više na mesarskih kavljih, s tako razbitimi obrazi, da jih ni mogoče spoznati. Vidim mlada dekleta, katere cele vrste podivjanih partizanov posiljujejo in po končanih orgijah postrele. V duhu gledam na kamenju ležeče fante, na tisoče od njih, katere so s puškami in koli primorali, da so požirali pesek. Tam so dojenčki, od nekaj tednov do dveh let starosti, katere so kot »izdajalce« iztrgali materam in jih kot »izdajalce« zmetali na voz, kjer so se zvi-jali na vročem junijskem soncu, dokler se zadnji glasek ni izgubil v večnost.

Sredi te množice zavrženih, izdanih in brez sodbe na smrt obsojenih ljudi pa stoji duhovnik, ki jim z znamenjem križa daje vesoljno odvezo, pa so mu za to dejanje njegove službe odsekali najprej eno, potem pa še drugo roko. In kot odmev iz onostranstva se trga-jo glasovi iz množičnega groba Kočevskega Roga: Oče, odpusti jim, saj ne vedo... kaj dela-jo...

Ko so prešli dnevi brezpravnega klanja, ko nihče ni odgo-varjal za prelito kri, so razstrelili in zasuli ta množična grobišča, živim pa zavezali usta, da o zločinu niso smeli govoriti, čeprav je Slovenija čez in čez postala en sam grob. Tako je preteklo trideset let zamolčane zgodovine, čeprav je narod vedel ali vsaj slutil resnico...

Ko se misel spet vrača v tisti čas, ko je bila Slovenija prekopa-pana za grobove, nad temi pa je odmevalo vpitje o »osvobodilni vojni«, o zmagi revolucije, o novem času in tudi o »narodnih izdajalcih«, se moramo vprašati: Zakaj se o drugi strani revolucije toliko desetletij ni smelo spregovoriti besede? Zakaj tako stroga prepoved, če je bila »osvobodilna vojna« res tako pravična, da so obračunali samo z resničnimi izdajal-

vselej navdušen Slovenec, kakršnih je v naši slovenski skupnosti zelo malo, da bi še naprej boril za pravico in resnico.

Vladimirju iz srca želimo, da bi ga Bog v njegovi bolezni podpiral in da bi se zdrav vrnil med nas!

O.M.

ci in zločinci? Komu je koristilo in zakaj je bilo potrebno ti-sto zverinsko mučenje žrtev pred smrtjo? Ali je bila revolu-cija zato bolj sveta, bolj upravičena in slovenska zemlja kaj prej svobodna? Ali pa morda oboje, mučenje in molk, potrjujeta, da za osvoboditev na-roda v resnici nikoli ni šlo, am-pak samo za oblast, katero so narodu vsilili s tako totalitar-nimi sredstvi, da jih je bilo tre-ba pred narodom in zgodovino za vselej skriti?

Ali nam vse to nič ne pome-ni? Kako to, da med nami vstajajo razni kulturniki-zvo-dniki, ki bi nas radi učili, da ne glejmo nazaj, ampak raje mi-slimo na bodočnost? Priporo-čajo pozabljenje, češ da bo tako več ljubezni med nami! Dragi rojaki, pozabljenje bi bilo najbolj podla izdaja mr-tvih in ideje, za katero so bili oni pomorjeni, zato njihove žrtve ne bomo pozabili nikoli. Z božjo pomočjo moremo od-puščati, pozabiti pa tega zloči-na ne smemo, ker bi bil to naš zadnji in dokončni poraz; ne samo poraz nas kot ljudi, am-pak tudi upor resnici, katero smo dolžni izpričevati svetu.

Isto lahko rečem tudi o spravi. Narodna sprava je po skoro polstoletnem duhovnem in fizičnem razdejanju živ-ljenjska nujnost, če hočemo še obstati kot narod, zato to mi-sel pozdravljamo in moramo zanj delati vsi... toda — pot do sprave ni v pozabljenju in molku, pot do narodne sprave je v priznanju krivde in kesa-nju. Dokler tega ni, je vse govorjenje samo novim potre-bam prirojena propaganda, ki s spravo in ljubeznijo med brati nima nobene zveze.

Božji mlini meljejo počasi a gotovo... Tri desetletja je tra-jal uradni molk partije, več kot štirideset dolgih let že pot-varjajo zgodovino in spremi-njajo dušo slovenskega človeka, a jim ni uspelo ustvariti drugega kot duhovno prazni-no brez cilja in upanja. Name-sto obljubljenega raja so na-rod pahnili v duhovno in ma-terialno razdejanje, od koder ni videti rešilne poti. Narod je partija, partija jim je narod, vsi drugi ne pomenijo nič, ali vsaj do nedavnega je bilo tako. Vse gre narobe od gos-podarstva do politike, ustavo kar naprej spreminjajo, kakor tudi ljudi, ki te zakone postav-ljajo in z njimi operirajo po ukazu od vrha.

Zdaj je na pohodu mladi rod, ki je bil rojen že v tej pra-znini in kaosu. Te ljudi ne mo-rejo obtoževati grehov prete-klosti, ker so jih sami vzgojili, zato morajo poslušati izpovedi njihovega spoznanja, ki je, da je sistem ena sama velika laž in potvorba, ki je ljudi oropal vere vase in jim vzel upanje v bodočnost. Ko človek izgubi to dvoje, svojo osebnost, izgu-bi samega sebe in postane samo številka, brez koristi zase in za narod. Tu je treba iskati vzrok, zakaj so Slovenci po številu samomorov v čeli Evro-

(dalje na str. 8)

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK.

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

Govor Staneta Pleška v Midlandu

(Nadaljevanje s str. 7)

pi na prvem mestu. Leta 1985 si je na vsakih 100 tisoč ljudi 36 končalo življenje. Ta odstotek vsako leto raste, kar pa je še najbolj tragično, je, da si že desetletni otroci segajo po življenju, kar pomeni, da že otroci nimajo vere vase in upanja, da bi v sedanjih razmerah kdaj mogli živeti človeka vredno življenje.

Druga statistika, prav tako usodna, nam kaže, da slovenske »matere« umore več nerojenih otrok, kot pa jih rode za življenje. Redke so že družine z več kot dvema otrokoma. Temu ni kriva samo gospodarska stiska, ampak moralni razpad družbe, ki je ženo oropal čuta materinstva, razbil družino, s tem pa narodu ukradel bodočnost.

Ob teh groznih številkah ne smemo prezreti tudi dejstva, da je od pičlega dvamilijonskega naroda 600 tisoč ljudi izven meja domovine. Od teh se jih je največ izselilo, ker v sistemu ne vidijo bodočnosti. Če pomislimo na vse to, se moramo res v skrbeh vprašati: Ali bomo preživeli? Narod je zapustil Boga, čeravno pod pritiskom režima, Bog pa je zapustil človeka, da se duši v svojem lastnem napuhu in grehu.

Ob vsem tem nam ne preostane drugega kot zaupanje v božjo Previdnost. Bog, ki je dopustil toliko gorja in krvi, gotovo ne bo spregledal te velike žrtve. Osebo sem prepričan, da nam kazni komunizma ni poslal v uničenje, ampak da nas očisti in prenovi. Že so tu znaki, da je Bog razsodil pravdo med brati. V praznino obupa in nevere, ko narod končno spoznava, da je brez Boga nič in brez bodočnosti, mednje pošilja svoje poslane, nove prepričane ljudi, ki kličejo k spravi in resnični ljubezni. Ta mladina narodnim zvodnikom z rizikom svoje osebne svobode ali celo življenje narodnim zvodnikom neustrašeno govore, da za revolucijo nikoli niso imeli ne moralne ne pravne pravice, in da je rešitev samo v svobodi ter vrnitvi k zemlji in Bogu.

Kakšna in kako dolga bo še pot nazaj, je v božjih rokah. Pri vsem tem vrenju, ki se je začelo v domovini, pa mi ne smemo stati prekrizanih rok. Neposredno na ta proces res ne moremo vplivati, dolžni pa smo moliti in prositi za tiste, ki tega ne morejo ali več nočejo. Sami živimo življenje, ki se nam ga zdi vredno pošteno živeti! Ne iščimo osebne časti, ko gre za skupno dobro nas vseh! Ne bodimo hinavci, da je bomo gnusoba v božjih očeh. Prosimo, naj nam Bog v tej odločilni uri pošlje voditelja, ki bo kot nekdanj Mojzes Izraelce tudi slovenski narod pripeljal v novo svobodo pod Triglavom. In ve mlade družine, katerim je še dana svobodna odločitev, da otroka sprejmete ali ne, pomislite na tisoče pomorjenih in zaradi njih sprejmete novo življenje, morda pride čas, ko bo domovini treba transfuzijo slovenske krvi iz tujine, da se naš narod ohrani. Od poedincev zavise družine; kakršne so družine, taki bodo narodi, narodi pa ustvarjajo dobre ali hude čase.

Ko danes stojimo ob Spominskem križu, katerega smo postavili v spomin na težke dni preizkušnje, naj nam to ne bo samo izletna točka ali kvečjemu vsakoletna navada. Ob tem križu in mrzlih kamnih, ki morajo dostikrat govoriti namesto nas, se spomnimo, da je ob istem znamenju pred skoro dva tisoč let v neizmerni žalosti stala tudi Mati božja, zato razume našo bolečino. V tem Marijinem letu se zaupno obrnimo k njej in jo še posebej prosimo, naj izprosi, da bo križ kmalu postavljen tudi na neblagoslovljene grobove naših dragih in da bomo vsi Slovenci kot narod spet postali med seboj bratje, Bogu otroci, domovini sinovi in nikomur hlapci.

FRANC BUČAR:

ALI OSTATI UJETA S SVOJO ROKO V STEKLENICI?

I.

»Menili smo, da bo z obsodbo 1946. leta, se pravi takoj po vojni, tudi Rožmanov primer razčiščen in odpravljen, saj je bil škof obsojen predvsem kot »dokazani« narodni izdajalec — toda ni tako. Njegov duh še blodi po zemlji in oživilja hude in neprijetne spomine, tako med borci za svobodo kakor med njegovimi privrženci in zlasti verniki.

Nikjer po svetu poštene ljudje ne poskušajo rehabilitirati

Ta članek je izšel v Celovškem Zvonu v letošnji junijski številki (V/15). Vsebina je zelo zanimiva, zato članek v celoti posredujem bralcem A.D. — Urednik

narodnih izdajalcev, vojnih zločincev... Nasprotno: še vedno jih iščejo, najsi bodo v takih ali drugačnih oblekah in poklicih.« (Ivan Jan: O resnični podobi škofa Rožmana, Delo, 1. febr. 1986).

To je dejansko čudno in nenavadno. In to še celih 40 let pozneje!

To čudo vsekakor terja pojasnilo, in to čisto naravno pojasnilo, sicer bi si pojav morali res razložiti samo s čudežem. Kakšne bi bile možne razlage?

Neki ključ za pojasnilo je nudila v vrsti nadaljevanj v Delu izhajajoča razprava Ivana Jana: O resnični podobi škofa Rožmana, ki jo je avtor po lastni izjavi napisal na prošnjo redakcije časopisa, kar posebej potrjuje tudi redakcija sama. Ker je Delo glasilo SZDL, je jasno, da je to politična odločitev. Politično vodstvo je menilo, da je kakršnoli rehabilitacija Rožmana, neposredna ali po ovinkih, ogrožanje sedanjega političnega sistema v Sloveniji, vsekakor problem, na katerega je treba z vso odločnostjo reagirati.

Razprava pod tem naslovom je kot feljton izšla že v kalendarju Prešernove družbe za leto 1986 in je v Delu le razširjena in dopolnjena. Politično vodstvo je vsekakor menilo, da ne gre za kako nepomembno zadevo, še zlasti v trenutnem gospodarsko političnem položaju, ki bi na prvi pogled terjal vso pozornost vsemu prej ko pa obujanju duhov izpred 40 let.

Če bi bilo to vodstvo, ki se vsekakor razume na umetnost realne politike, prepričano, da je s sodbo iz leta 1946 zadeva dokončno rešena in stavljena ad acta, se za stvar še zmenilo ne bi. Kaj neki more pomeniti pisanje kakega emigrantskega časopisa, pa tudi zapis v Celovškem Mohorjevem kalendarju za neki trdno usidrani politični režim kaj dosti več ko kvečjemu zanimivo zgodovinsko-psihološko reminiscenco, zanimivo kvečjemu za zgodovinarje — pomembno pa ne

več niti za policijo. Saj emigrantskega časopisa tako ne dobivamo. Za pisanje o tem vprašanju v emigrantskem časopisu smo zvedeli šele iz Janove razprave oz. zvemo le iz naših uradnih komentarjev na dogajanja zunaj naših meja.

Iz tega torej sledi, da predvsem politični režim sam ne misli, da je zadeva zrela za arhiv, temveč da je vprašanje še vedno odprto. Torej: najpomembnejši akter, tisti, ki je organiziral in vodil sodni proces, ni prepričan, da lahko vprašanje kot zastarelo in nepomembno porine v koš.

To pa nas seveda postavlja samo še pred nova vprašanja. Zakaj je politični režim tako nenavadno občutljiv prav za primer škofa Rožmana?

Sedanji politični režim v Sloveniji je prišel na oblast kot zmagovalac v državljanski vojni, ki se je odvijala hkrati in delno v okviru narodno osvobodilne vojske proti tujim zavojevalcem. Svoje nasprotnike v državljanski vojni je okrilil, da so prav oni začeli državljansko vojsko, poleg tega pa da so se pri tem oprli na pomoč tujih zavojevalcev, sodelovali z njimi v njihovih vojnih naporih in s tem objektivno postali tudi narodni izdajalci.

Niso torej izgubili samo vojne, pač pa tudi moralno pravico, da bi kdajkoli govorili v imenu naroda, ki da so ga izdali. Hkrati da so se tudi osebno degradirali kot ljudje najnižjih etičnih kvalit, ki so pripravljeni prodati sebe in narod, samo da bi ostali na oblasti.

Sodni proces po končani vojni ni zato samo navaden sodni proces, pač pa prvorazredni politični akt: zmagovalac ima v rokah pač pravico močnejšega. tu pa gre za sodni postopek, ki temelji na načelu »objektivnega ugotavljanja resnice« — torej povsem neodvisno od stališča zmagovalca ali poraženca. Če bi torej sodišče ugotovilo nedolžnost obtožencev, pade celotna moralna zgradba, na kateri temelji zmagovalac svojo zmago.

Nesmiselno bi se bilo sklicevati na kakršnekoli pravne argumente legalnosti ali nelegalnosti nove oblasti. Izid državljanske vojne je zmagovalac po zmagi razglasil kot revolucijo. Revolucija pa je ravno prelom z dotedanjo legalno ureditvijo. Revolucije ni po legalni poti. Zato je ravno potrebna, ker njenih ciljev v okviru dotedanje zakonite ureditve ni mogoče doseči. Zato pa toliko bolj potrebuje moralno opravičilo: ljudje morajo videti in dojeti smiselnost svojega trpljenja, žrtev in tudi udarcev, ki so jih prizadeli drugim. Brez tega se imajo za ogoljufane, moralno prizadete. Prepričani morajo biti, da so se borili za pravično stvar,

sicer se tudi heroji spreminjajo v notranje razklane in pohojene osebnosti. Predvsem pa so šele s tem poraženci dokončno poraženi. Niso se borili samo za izgubljeno stvar. Da je izgubljena, je jasno samo po sebi. Hujše je, da so se borili za stvar, ki nima moralnega opravičila. Brez moralnega temelja je dokončno odpravljena sleherna misel na kakršnoli spremembo. Zlom je popoln in dokončen.

Tega nasledka sodba očitno nima. Vsaj tako bi lahko sklepali po reakciji političnega režima na sleherni pojav, ki bi kakorkoli meril na to, da se škof Rožman prikaže v drugačni luči, ko pa ga je naslikala sodba. Reakcija političnega režima je v bistvu tudi edino merilo, na temelju katerega lahko sklepamo o tem, koliko je obsodba škofa Rožmana, in vse s tem povezane posledice, pri ljudeh sprejeta.

Razprava o tem pri nas ni dovoljena. Tudi povsem razumljivo. Vsaka razprava o tem pomeni že izziv obstoječemu političnemu sistemu. Načenja namreč vprašanje o moralnih temeljih sedanjega sistema, posredno s tem pa seveda tudi legalnosti. V vsakem primeru stavlja dvom nad nečim, kar je po sodbi sedanjega političnega sistema zunaj sleherne razprave: absolutna nedotakljivost njegove oblasti.

Reagiranje režima kaže na to, da po njegovem mnenju ljudje obsodbe škofa Rožmana v precejšnjem številu ne sprejemajo. Vsekakor je ne sprejema Cerkev kot institucija, s tem pa seveda tudi pretežna večina njenih članov. Še več, nihče, kdor se ima za vernega člana Cerkve, te sodbe ne more sprejeti, če je ne sprejme tudi Cerkev sama. In ta je ne sprejema. In je ne more sprejeti.

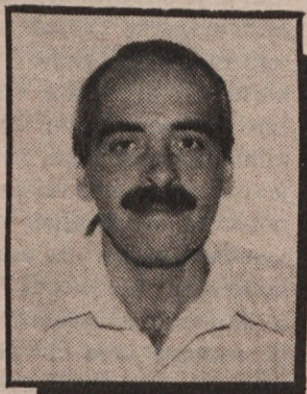
Iz zgodovine katoliške Cerkve je poznanih nemalo primerov, da so visoka in celo najvišja mesta v cerkveni hierarhiji zasedali ljudje, ki za taka mesta niso imeli potrebnih kvalit, tudi ne moralnih. Vedno je imelo to velike reperkusije v življenju Cerkve, ki so se pokazale takoj neposredno ali šele pozneje in kar je izzvalo v njenem okrilju različna prizadevanja za prenovo in preusmeritev.

Če bi slovenska Cerkev sprejela obsodbo škofa Rožmana na osnovah, kakor so podane v sodbi, bi to pomenilo, da je na njenem vodstvenem mestu stal človek, ki jo je kot institucijo vodil v narodno izdajstvo. Obsojena je tudi institucija kot celota, ker ne gre samo za obsodbo njenega najvišjega predstavnika: cerkvena hierarhija mu je v njegovi politiki sledila. Prav ta Cerkev pa je bila v preteklosti eden glavnih opornikov slovenstva, v mnogih stvareh je v obrambi slovenstva daleč prednjačila pred vsemi drugimi. Ali je mogoče sprejeti domnevo, da se je ta Cerkev čez noč spremenila v svoje popolno nasprotje? Logično to vsekakor ne bi bilo.

(Dalje prihodnji torki)

JOSEF'S HAIR DESIGN

Introducing Patrick

**SPECIAL
INTRODUCTORY
OFFER**

20% OFF

All-Styling

Services

OFFER GOOD WITH PATRICK ONLY thru Sept. 30
5235 Wilson Mills Rd., Richmond Hts., Ohio
461-8545

461-8544